

De promovendus aan het woord

- 1) Naam/leeftijd: Maarten Floris de Wilde (35).
- 2) Universiteit: Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR).
- 3) Plaats en tijd van de promotie: EUR, Senaatszaal, 15 januari 2015, 15.30 uur.
- 4) Titel proefschrift: 'Sharing the Pie; Taxing Multinationals in a Global Market'.
- 5) Promotor en promotiecommissie: Prof.dr. A.J.A. Stevens (promotor), Prof.dr. A.C.G.A.C. de Graaf, Prof.dr. J.C.M. van Sonderen, Prof.dr. H. Vording.

- 6) Reden van onderwerpskeuze

In het proefschrift ga ik op zoek naar bouwstenen voor een 'Corporate Tax 2.0', een optimale ondernemingswinstbelasting. De oorsprong van het onderzoek ligt in de afstudeerfase van mijn studie. Een stage bij een multinationale onderneming zette me aan het denken over de vraag naar de locatie van winst uit de commerciële exploitatie van intellectuele rechten, zoals merkenrechten, octrooien en knowhow. Hoe zou je 'intangibles' moeten 'winstalloceren'? Toen zich later de kans voordeed om een promotieonderzoek te mogen starten, heb ik die meteen gegrepen. Langzaam realiseerde ik me dat de 'IP-winstallocatieproblematiek' een effect is van een achterliggende kwestie: de wijze waarop het internationale bedrijfsleven door landen in de winstbelastingheffing wordt betrokken, verstoort een efficiënte werking van de internationaliserende markten.

De problematiek rondom de winstbelastingheffing van multinationale ondernemingen leverde de onderzoeksvraag op die ik probeer te beantwoorden: hoe zou je de winsten van multinationals moeten belasten? Het antwoord kon ik niet in het geldende recht vinden. Dat heeft me tot de 'schone-leibenadering' gebracht. Hoe zou een 'Corporate Tax 2.0' eruit zien als we de gelegenheid zouden hebben deze vanaf nul te ontwerpen? De verdeling van heffingsgrondslag speelt daarbij natuurlijk ook een rol. De problematiek is misschien niet nieuw, maar zeker actueel en bovendien maatschappelijk relevant. Er bestaat steeds meer aandacht voor de belastingheffing van multinationals, ook buiten het fiscale vakgebied. Ook zijn er in internationaal verband al uiteenlopende initiatieven ontplooid om de problematiek te adresseren, zoals het Commissievoorstel voor een 'Common Consolidated Corporate Tax Base' en het 'Base Erosion and Profit Shifting' project van de OESO/G20. Deze komen in het proefschrift uiteraard aan de orde. Wel heb ik de academische vrijheid genomen om mijn analyse er niet door te laten bepalen.

- 7) Korte samenvatting van de inhoud en conclusies

De 'Corporate Tax 2.0' die ik in het proefschrift ontwikkel, is in een formule samen te vatten: *'Tax Payable by Firm A in Country X = Tax Rate * Firm A's Worldwide Rents * (Domestic Sales / Worldwide Sales)'*. Het is een heffingssysteem waarin de groep in de belastingheffing wordt betrokken voor de wereldwijd behaalde overwinst. In grensoverschrijdende situaties wordt de heffingsgrondslag met toepassing van een breuk geografisch toebedeeld aan de marktjurisdictie. Dit levert een heffingssystematiek op die internationale ondernemings- en investerings(lokatie)beslissingen bijna volledig ongemoeid laat.

Realistisch? Misschien niet, misschien wel. Wel zit er een prikkel in voor landen, regio's of zelfs mondiaal, om een stap in de richting van deze heffingssystematiek te zetten. Het zou een internationaal efficiënte inzet van productiefactoren en daarmee welvaartsoptimalisatie bevorderen, een reden voor internationale coördinatie. Maar ook op het niveau van individuele staten of regio's (EU, NAFTA, etc.) bestaat er een prikkel om een dergelijke stap te zetten. De staat of regio die tot een dergelijk heffingssysteem zou overgaan, zou relatief aantrekkelijker worden als investeringslokatie en daarmee investeringen aantrekken. Anderen zouden wellicht volgen waardoor de werking van de systemen in hun onderlinge wisselwerking steeds neutraler zouden worden. De ontwikkelingen in de

Verenigde Staten richting 'sales-only apportionment' binnen de winstbelastingssystemen van de Amerikaanse Staten laten zien dat een dergelijk proces van spontane coördinatie niet ondenkbaar hoeft te zijn. Toen één Staat, Iowa, daarmee begon, volgden anderen uit eigen belang, een proces dat tot vandaag voortduurt. Een vergelijkbare beweging zou zich mondiaal kunnen herhalen.

8) Favoriete stelling en motivatie

Mijn favoriete stelling is *'Most stuff from the 1920s sits in museums – the exception is the international tax regime'*, tevens de eerste zin van het voorwoord. Een vrolijke stelling met een wat serieuzere ondertoon. De vraagstukken rondom de winstbelastingheffing van multinationals zijn uiteindelijk het gevolg van een verouderde belastingssystematiek. Een systeem dat steeds minder geschikt lijkt om te doen wat het beoogt, namelijk ondernemingswinst eenmaal belasten. En een systeem dat telkens op symptomatische wijze wordt opgelapt, zonder dat de onderliggende kwesties worden opgelost. Zou het niet eigenlijk in het museum moeten bijgezet? Samen met de andere spullen van toen? Dat geeft ruimte voor een alternatief, buiten het kader van de bestaande systematiek waarin de kiemen van de problemen besloten liggen. Mijn tweede favoriete stelling is dan ook *'An analytical problem in a corporate tax system cannot be resolved within the same framework that created it'*.

9) Een persoonlijke noot

Een proefschrift schrijven is een mooi maar bij tijden zwaar project. De vrijheid om ergens volledig autonoom een opvatting over te mogen ontwikkelen is fantastisch, maar wel pittig. De academische vrijheid die je wordt gegund, prikkelt om die dan ook maar te nemen en op zoek te gaan naar de echte argumenten. Misschien dwingt het daar zelfs wel toe. Maar het loslaten van het gezag van het geldende recht leidt je naar je eigen denken en vooral de beperkingen daarin. Bij mij was dat een analytisch moeras waarin ik wel een poosje gedwaald heb. Klopt die regel eigenlijk wel? Waarom? Waarom echt? En zo niet, wat dan? Waarom? 'Sharing the Pie' is het verslag van mijn uitweg. Hopelijk draagt het proefschrift bij aan de gedachtevorming over een vraagstuk dat de gemoederen, lijkt me, nog wel even zal bezighouden: 'hoe moeten we de multinational winstbelasten?'